

ประโยค ป.ร. ๕
แปล มครเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๑. เตนเว นั ภควา ยาวตา ภิภเว สดตทา อปทา वा ท्वิปทา
वा จตुप्पทา वा พหุप्पทา वा รูปिโน वा อรูปिโน वा สลยฺวินโน वा
อสลยฺวินโน वा เนวสลยฺวินาสลยฺวินโน वा ตถาคโต เตสํ อคฺคมกฺขา ยติ
เอวมเว โข ภิภเว เย เกจิ กุสลา ฆมฺมา สพฺเพ เต อปฺปมาทมูลกา
อปฺปมาทสโมสรณา อปฺปมาโท เตสํ อคฺคมกฺขา ยตีตฺติอาทินา นเยน
สตฺถุหฺตฺติปทาทีหิ โอปมเมหิ อฺปนฺนโต สํยุตฺตนิกาเย อปฺปมาทวฺกเ
นानปฺปการํ โภเมสีฯ ตํ สพฺพิ เอกปะเทนเว สงฺคเหตฺวา เถโร อปฺปมาโท
กุสเลสุ ฆมฺเมสฺสูติ อหาฯ ฆมฺมปะเท อปฺปมาทวฺกเณปิ จสฺส พหุปะการตา
ทีปะตพฺพาฯ อโสภวตฺถุณานิ ทีปะตพฺพาฯ อโสภกราชา หิ นิโคธสามเณรสฺส
อปฺปมาโท อมตํ ปทนฺติ กถํ สุตฺวา เหวํ ตีฏฺฐ ตาต มยฺหํ คยา เตปิฏฺกํ
พฺพทฺทวณฺํ กถิตนฺติ สามเณเร ปสฺสีตฺวา จตฺราสีตฺติวิหารสพฺพสาธา นิการีฯ
อิตฺติ ทามสมฺปะนฺเนน ภิภุณา อปฺปมาทสฺส พหุปะการตา ตีหิ ปิฏฺเกหิปี
ทีปะตฺวา กถตพฺพาฯ ยงฺกิลฺยจฺิ สุตฺตํ वा คากํ वा อปฺปมาททีปะนตฺถํ
อาหรนฺโต อญฺจाने จตฺวา อاهرสิ อตฺติเณน ปกฺขนฺโตสีตี น วตฺตพฺपोฯ
ฆมฺมกถิกสฺเสเวตฺถ ถาโม จ พลฺลยจ ปมาณนฺติ ตพฺพณฺเณนาฯ

๒. สพฺพตฺถกํ อฺปนฺนการณฺติ สพฺพตฺถกเมว สมฺมาปฏิปตฺติยา
อฺปนฺนการวณฺํฯ อิทานิ ตมตฺถํ วิตฺถารโต ทสฺเสตฺถํ อยฺยหีตฺติอาทิจิ วุตฺตํฯ
วิปฺพสฺสาณคพฺพกคฺคณฺหาปะเนติ ยถา อฺปนฺนํ วิปฺพสฺสนา ปรีปะจฺจติ ติกฺขวิสทา
หุตฺวา มคฺเคน ฆมฺม
อตฺถอปฺปฏิสมฺม
อตฺถอปฺปฏิสมฺม
นิปะผาตฺตพฺพาสุ เตสํ สมฺมารสมฺภรณนฺติ อตฺถโถฯ

เอส นโย อีโต ปเรสุปีฯ จานาจาเนสุติ จาเน อฏฺจาเน จ ชานิตพะเพฯ
 มหาวิหารสมาปัตติยนฺติ มหติยฺ ฌานาทิวหารสมาปัตติยฺฯ วิปัสสนาฌานาที่สุติ
 อาทิสทฺเทน มโนมยิทริอาทิกา สงฺคณฺหาติฯ อฏฺฐสฺ วิชาสุติ อมพฏฺฐสฺตเต
 อากตาสฺ อฏฺฐสฺ วิชาสุฯ เตเนว ภควา โถเมสีติ โยชนาฯ นนฺติ
 อปฺปมาทฺฯ ฌามสมฺปนฺเนนาติ ฌาณพลสมนฺนาคเตนฯ ที่เปตฺวาติ เอวมฺปิ
 อปฺปมาโท กุสลานํ ฌมฺมานํ สมฺปาทเน พหุปกฺกาโร เอวมฺปิ พหุปกฺกาโรติ
 ปกาเสตฺวาฯ ยงฺกิลฺลิจิ อนวชฺชปกฺกิกํ อตฺถํ อปฺปมาเท ปกฺกิปิตฺวา กเถตุํ
 ยุตฺตนฺติ ทสฺเสตฺตุํ ยงฺกิลฺลิจิตฺวาที วุตฺตนฺติ ตมฺภูทิกฺกาฯ

เอวเมว โขติ เอตฺถ ยถา สพฺพสฺตตฺตานํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อคฺโค
 เอวํ สพฺเพสํ กุสลฌมฺมานํ การापกอปฺปมาโท อคฺโคติ ทฏฺฐพฺโพฯ
 นนฺ จเอส โลกียิว กุสลฌมฺมา ปน โลกุตฺตราปี อยญฺจ กามาวจโร ว
 กุสลฌมฺมา ปน จตุพฺภุมิกฺกา กถเมสฺ เตสมฺคฺโคติฯ ปฏฺฐิตาภกฺตเถนฯ
 อปฺปมาเทน หิ เต ปฏฺฐิตพฺภนฺติ ตสฺมา โส เตสมฺคฺโคติฯ เตเนตฺถํ วุตฺตํ
 สพฺเพ เต อปฺปมาทมูลกาติอาทิตฺติ มหาวคฺคสฺสฺยุตฺเต อปฺปมาทวคฺควณฺณนาฯ
 ตถา ทสฺกงฺกุตฺตเร พุทฺติยวคฺควณฺณนาฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มครเป็นไทย

๑. อรรถกถาสุตตรสูตรนั้นว่า ด้วยเหตุนี้แหละ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปรียบเทียบอยู่ด้วยข้ออุปมาทั้งหลาย มีพระบรมศาสดาและรอยเท้าช้าง เป็นต้น โดยนัย มีอาทิว่า ภิกษุทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลาย ไม่มีเท้าก็ตาม มี ๒ เท้าก็ตาม มี ๔ เท้าก็ตาม มีเท้ามากก็ตาม มีรูปก็ตาม ไม่มีรูปก็ตาม มีสัญญาก็ตาม ไม่มีสัญญาก็ตาม มีไข่มุกก็ตาม มีไข่มุกไม่มีไข่มุกก็ตาม มีประมาทเพียงใด พระตถาคตเจ้าโลกกล่าวว่าเลิศกว่าสัตว์เหล่านั้นทั้งหมด (ฉันได) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กุศลธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง กุศลธรรมเหล่านั้น ล้วนมีความไม่ประมาทเป็นมูล มีความไม่ประมาทเป็นที่ประชุมลง ความไม่ประมาท เรากล่าวว่าเลิศกว่ากุศลธรรมเหล่านั้นฉันนั้นทีเดียว แลทรงสรรเสริญความไม่ประมาทนั้นไว้ในอปปมาทวรรค ในสังยุตตนิกายมีประการต่าง ๆ พระเถระรวบรวมพระพุทธรูปนั้นทั้งหมด ด้วยบท ๆ เดียวเท่านั้น กล่าวว่า อปปมาโท กุสเลสุ ธรรมेषु ดังนี้ ๆ ก็ความที่ความไม่ประมาทนั้นเป็นธรรมมีอุปการะมาก บัณฑิตพึงแสดงแม้ด้วยอปปมาทวรรคในพระธรรมบท ๆ พึงแสดงแม้ด้วยเรื่องพระเจ้าอโศก ๆ ความย่อว่า พระเจ้าอโศกทรงสดับคำของนิโครธสามเณรว่า ความไม่ประมาทเป็นทางแห่งอมตธรรมเป็นต้น ดังนี้ ครั้นว่า หยุคเพียงนั้นเถิด พ่อพ่อกล่าวพุทธรูปทั้งพระไตรปิฎกแก่โยมแล้ว ดังนี้แล้วทรงล้อมใสในสามเณรรับสั่งให้สร้างวิหารแปดหมื่นสี่พันแห่งแล้ว ๆ ความที่ความไม่ประมาทเป็นธรรมมีอุปการะมาก อันภิกษุผู้บริบูรณ์ด้วยความสามารถพึงกล่าวแสดงแม้ด้วยปิฎกทั้ง ๓ ด้วยประการฉะนี้ ๆ พระธรรมกถึกเมื่อนำพระสูตรหรือคถาอย่างใดอย่างหนึ่งมาเพื่อแสดงความไม่ประมาท ใคร ๆ ไม่ควรกล่าวว่า ท่านตั้งอยู่ในฐานะไม่ใช่ที่จะนำมา ท่านเล่นไปผิดทำเสียแล้ว ดังนี้ ๆ ในการนำมาแสดงนี้ ความสามารถและกำลังเป็นประมาณของพระธรรมกถึกทีเดียว ๆ

๒. ฎีกาทศตตรสูตรนั้นว่า สองบทว่า สพุพตถกั อูปการกั แก้วว่ามีอุปการะแก่สัมมาปฏิบัติอันยังประโยชน์ให้สำเร็จในที่ทุกสถานทีเดียว ๆ บัดนี้ ท่านพระอรรถกถาจารย์หวังจะแสดงเนื้อความนั้นโดยพิสดาร จึงกล่าว (ต่อไป) ว่า อยญหิ เป็นต้น ๆ บทว่า วิปัสสนาณทุกคฺคณฺหาปเน ความว่า วิปัสสนาชั้นสูงย่อมแก่กล้า เป็นธรรมชาติกล้าแข็ง แคล้วคล่องสืบต่อด้วยมรรคได้ด้วยประการใด(อัปปมาทธรรม ย่อมมีอุปการะมาก) ในการยังวิปัสสนาอันเป็นส่วนเบื้องต้นให้เจริญ ด้วยประการนั้น ๆ บทว่า อตฺถปฺปฏิสฺมกฺกิทาทีสุ คือ ในปฏิสัมภทาทั้ง ๔ มีอรรถปฏิสัมภทาเป็นต้น อันการกบুদ্ধพิงให้สำเร็จอธิบายว่า (ความไม่ประมาทนั้น) เป็นเครื่องเพิ่มพูนองค์แห่งปฏิสัมภทาเหล่านั้น ๆ แม้ในธรรมเหล่านี้จากปฏิสัมภทา ๔ นี้ ก็นัยนี้ ๆ บทว่า ฌานาจาเนสุ คือ ในเหตุอันเป็นได้และเป็นไม่ได้ อันบัณฑิตพิงทราบ ๆ บทว่า มหาวิหารสมาปคฺติยํ คือ ในสมาบัติอันเป็นธรรมเครื่องอยู่ มีฌานเป็นต้น อันใหญ่ ๆ ด้วยอาทิสัพพท์ ในบทว่า วิปัสสนาณาณาทีสุ ท่านพระอรรถกถาจารย์สงเคราะห์วิชา ๘ ประการมีมโนยทิเป็นต้น ๆ สองบทว่า อฏฺฐสุ วิชฺชาสุ คือ ในวิชา ๘ ประการอันมาแล้วในอัมพภูฏฐสูตร ๆ โยชนาว่า เพราะเหตุนี้แล พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงทรงสรรเสริญแล้ว ๆ บทว่า นํ โยค อปฺปมาทํ ๆ บทว่า ฌามสมฺปนฺนเนน คือ ผู้ประกอบแล้วด้วยกำลังคือความรู้ ๆ บทว่า ทิเปตฺวา ประกาศว่า ความไม่ประมาทเป็นธรรมมีอุปการะมากในการยังกุศลธรรมทั้งหลายให้ถึงพร้อมแม้ด้วยประการฉะนี้ คือ ชื่อว่าเป็นธรรมมีอุปการะมาก แม้อย่างนี้ ๆ คำว่า ยงฺกิญฺจิ เป็นต้น ท่านพระอรรถกถาจารย์กล่าวแล้ว เพื่อแสดงว่าการเติมข้อความอันจัดเข้าในฝ่ายแห่งธรรมอันไม่มีโทษ ข้อใดข้อหนึ่งเข้าในความไม่ประมาท เป็นการควรแล้ว ๆ

อรรถกถาแห่งอัปมาทวรรค ในมหาวรรคสังยุตว่า ในคำว่า เอวมว โข เป็นต้นนี้บัณฑิตพิงเห็นความว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้เลิศกว่าสรรพสัตว์ฉนฺใด ความไม่ประมาทอันเป็นเหตุให้กระทำย่อมเลิศกว่ากุศลธรรมทั้งมวล ฉนนัน ๆ หากมีคำท้วงว่า ความไม่ประมาทนี้เป็นโลกียะอย่างเดียว ส่วนกุศล

กรรมทั้งหลาย แม้เป็นโลกุตรกรรมก็มิ อนึ่ง ความไม่ประมาทนี้เป็นกามาจรอย่างเดียว ส่วนกุศลกรรมทั้งหลาย เป็นไปในภูมิ ๔ มิใช่หรือ ความไม่ประมาทนี้ จะเลิก กว่ากุศลกรรมเหล่านั้นได้อย่างไร ฯ เกลยว่า (ความไม่ประมาทนั้น ชื่อว่า เลิกกว่ากุศลกรรมเหล่านั้น) เพราะอรรถว่า เป็นเหตุให้ได้เฉพาะ ฯ ด้วยว่า กุศลกรรมเหล่านั้น บุคคลย่อมได้เฉพาะด้วยความไม่ประมาท เหตุนี้ ความไม่ประมาทนั้น จึงเลิกกว่ากุศลกรรมเหล่านั้น ฯ เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสคำนี้มีอาทิว่า สัพเพ เต อปฺปมาทมฺูลกา ฯ อรรถกถา แห่งทุติยวรรค ในทสกนิบาต อังคุตตรนิกาย ก็เหมือนกัน ฯ